

ADVOKATENES FAGDAGER

SIKKERHETSLOVEN - HVA HAR SKJEDD SIDEN LOVEN TRÅDTE I KRAFT?

Christian Mathiessen, Mnemonic
Carsten Rapp, BDO
Anders Svalheim

1

Agenda

1

BETYDNINGEN AV
UKRAINA-KRIGEN FOR
SIKKERHETSLOVENS
RELEVANS

2

EIERSKAPSKONTROLL
ETTER
SIKKERHETSLOVEN

3

SIKKERHET I
ANSKAFFELSER
ETTER
SIKKERHETSLOVEN

4

STYRING OG
DOKUMENTASJON
ETTER
SIKKERHETSLOVEN

2

Ukraina-krigen har og får betydning for hva som er et forsvarlig sikkerhetsnivå på en del områder i Norge

- Nasjonale etterretningsorganer (PST og E-tjenesten) har i åpne vurderinger i lang tid meldt at etterretningstrusselen mot Norge er høy
- Etter at Russland gikk til krig mot Ukraina, har PST meldt at etterretningstrusselen har økt ytterligere
- Sanksjonene mot Russland og bistanden som Norge og andre land yter til Ukraina, er naturlige drivere for Russlands etterretningsbehov nå
- Norske virksomheter har i perioden jobbet intensivt med å få oversikt, vurdere konsekvenser og handle
- Russland har behov for informasjon om beslutningsprosesser, sanksjonspolitik og hvordan næringslivet innretter seg
- Russiske interessefelt er bl.a. olje og gass, teknologi og forskning, råvarer, nordområdene og våpeneksport
- Også muligheten for sabotasje av funksjoner, påvirkningsoperasjoner, fordekte oppkjøp og fordekte anskaffelser, er en del av trusselbildet.

3

3

SIKKERHETSLOVEN EIERSKAPSKONTROLL OPPFRISKNING OG OPPDATERING

CHRISTIAN MATHIESSEN

ADVOKATENES FAGDAGER - 19. MAI 2022

mnemonic

4

Temaer for denne delen av foredraget

- Sikkerhetsloven
- Kapittel 10. Eierskapskontroll
- Bergen Engines-saken
- Foreslåtte endringer

mnemonic

5

SIKKERHETSLOVEN

mnemonic

6

Lov om nasjonal sikkerhet

§ 1-1. Formål

Loven skal bidra til

- a) å trygge Norges suverenitet, territorielle integritet og demokratiske styreform og andre nasjonale sikkerhetsinteresser
- b) å forebygge, avdekke og motvirke sikkerhetstruende virksomhet
- c) at sikkerhetstiltak gjennomføres i samsvar med grunnleggende rettsprinsipper og verdier i et demokratisk samfunn.

mnemonic

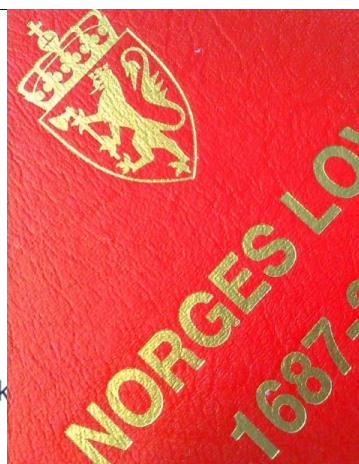
7

Lov om nasjonal sikkerhet

§ 1-1. Formål

Loven skal bidra til

- a) å trygge Norges suverenitet, territorielle integritet og demokratiske styreform og andre nasjonale sikkerhetsinteresser
- b) å forebygge, avdekke og motvirke sikkerhetstruende virksomhet
- c) at sikkerhetstiltak gjennomføres i samsvar med grunnleggende rettsprinsipper og verdier i et demokratisk samfunn.

mnemonic

8

Nasjonale sikkerhetsinteresser – sl. § 1-5 nr. 1

- Suverenitet og territoriell integritet
 - Vi skal ha eksklusiv råderett over og på eget territorium
 - Utøve myndighet
 - Veda lover
- Demokratisk styreform
- Overordnede sikkerhetspolitiske interesser
 - De øverste statsorganers virksomhet
 - Forsvar, sikkerhet og beredskap
 - Forholdet til andre stater og internasjonale organisasjoner
 - Økonomisk stabilitet og handlefrihet
 - Samfunnets grunnleggende funksjonalitet og befolkningens grunnleggende sikkerhet

mnemonic

9

Sikkerhetstruende virksomhet

- «Tilsiktede handlinger som direkte eller indirekte kan skade nasjonale sikkerhetsinteresser», sl. § 1-5 nr. 4
- Aktuelle trusler
 - Sabotasje, spionasje og terror
 - Etterretningstjenestene peker blant annet på Russland og Kina som trusselaktører

Internasjonal terrorisme

Terrortrusselen mot Europa kommer i hovedsak fra personer og løse nettverk av sympatisører uten sterke bånd til internasjonale terrororganisasjoner.

Et sammensatt trusselbilde

Russland og Kina benytter alle statens virkemidler for å fremme sin internasjonale posisjon.

Russlands åpne maktbruk

Det moderniserte russiske forsvaret er den dimensjonerende militære trusselen mot Norges suverenitet, befolkning, territorium, sentrale samfunnsfunksjoner og infrastruktur.

Stormaktsrivaliseringen preger den sikkerhetspolitiske utviklingen. Russland og Kina beveger seg stadig mer i retning av sentralisert makt, og deres samfunnssystemer beveger seg videre bort fra vestlige liberale demokratier.

Begge land benytter alle statens virkemidler for å fremme sin internasjonale posisjon. Trusselbildet mot Norge og norske interesser er stadig mer sammensatt, og Russland og Kina er de fremste trusselaktørene.

mnemonic

10

Fra sikkerhetsinteresser til sikkerhetstiltak

- Sikkerhetsinteresser
 - Grunnleggende nasjonale funksjoner
 - Skjermingsverdige verdier
 - Informasjon
 - Informasjonssystem
 - Objekt
 - Infrastruktur
 - Virksomheter som pliktsubjekter
 - Krav om sikkerhetstiltak

mnemonic

11

Grunnleggende nasjonale funksjoner, sl. § 1-5 nr. 2

- Tjenester, produksjon og annen virksomhet
- Bortfall får betydning for statens evne til å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser
- Underfunksjoner skal identifiseres (NSM veiledning)

mnemonic

12

Grunnleggende nasjonale funksjoner (GNF)

- Ekomsektoren (høst 2019)
 - Evne til å ivareta talekommunikasjonstjenester
 - Evne til å ivareta tekstbaserte meldingstjenester
 - Evne til å ivareta grunnleggende internettilgang
- Kraftsektoren
 - Nasjonal kraftforsyning, kraftsystemet på nasjonalt nivå
 - Transmisjonsnett
 - Utøvelse av systemansvar

mnemonic

13

Lovens virkeområde og sikkerhetskrav

- Virksomheter som har sentral betydning for ivaretagelsen av nasjonale sikkerhetsinteresser
 - Offentlige virksomheter
 - Private virksomheter innen kritisk infrastruktur
 - Ekom (digital infrastruktur)
 - Energi (strøm)
 - Finans (oppgjør, pengeoverføringer)
 - Helse
 - Transport (flytting av militært materiell)
 - Leverandører
- Virksomhetene skal kunne levere tjenester også i pressede situasjoner
 - Gjennomføre sikkerhetstiltak for å ha et forsvarlig sikkerhetsnivå og redusere risikoen knyttet til sikkerhetstruende virksomhet
 - Risikovurdering og etablering av styringssystem for sikkerhet
 - Sikring av skjermingsverdige verdier
 - Informasjon
 - Informasjonssystem
 - Objekter
 - Infrastruktur

mnemonic

14

KAPITTEL 10. EIERSKAPSKONTROLL

mnemonic

15

Bakgrunn

- Ønske om å kontrollere eierskapet i strategisk viktige virksomheter
- Sikkerhetsutfordring:
 - Høy andel eierskap basert i land vi ikke har sikkerhetssamarbeid med
 - Ta beslutninger
 - Tilgang til teknologi

mnemonic

16

Transaksjonene

- Kjøp av eierandeler i virksomheter som er underlagt sikkerhetsloven etter vedtak, jf. § 1-3
- Oppnå betydelig innflytelse over målselskapet
 - Gjennom direkte eller indirekte eierskap til eller kontroll over **minst en tredjedel** av aksjer eller stemmerettigheter
 - Retten til å bli eier
 - På annen måte
- Kun overdragelse av eierandeler
- Utflagging omfattes ikke

mnemonic

17

Varsling

- Den som vil erverve har plikt til å varsle
- Mottaker er departementet som har ansvar for den aktuelle sektoren
- Informasjon om hvilke virksomheter som er underlagt loven er ikke nødvendigvis offentlig
 - Problematisk å måtte kontakte myndighetene eller selger?
- Når i en transaksjonsprosess skal det varsles?

mnemonic

18

Varselts innhold

- Krav til varselets innhold er nærmere regulert i forskrift, vsf. § 93, blant annet:
 - Eierandel etter transaksjonen
 - Kjøpers eierstruktur
 - Hvem som sitter i kjøpers styre
 - Kjøpers eierinteresser i sektoren for øvrig

mnemonic

19

Saksbehandling

- Svar innen 60 dager
- Aksept eller henvisning til Kongen i Statsråd
- Fristen kan utvides ved behov for ytterligere informasjon
- Ikke forbud mot å gjennomføre transaksjonen

mnemonic

20

Adgangen til å stanse oppkjøp

- «Dersom et erverv kan medføre en ikke ubetydelig **risiko for at nasjonale sikkerhetsinteresser blir truet**, kan Kongen i statsråd fatte **vedtak om at ervervet ikke kan gjennomføres**, eller om at det skal settes vilkår for gjennomføringen», sl. § 10-3
- Ivaretagelse av lovens formål
- Opprettholde norske virksomheters tilgang til kapital
- Etableringsretten
- Snever adgang

mnemonic

21

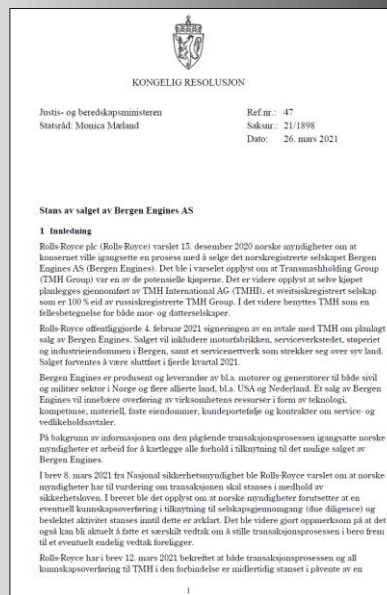
BERGEN ENGINES

mnemonic

22

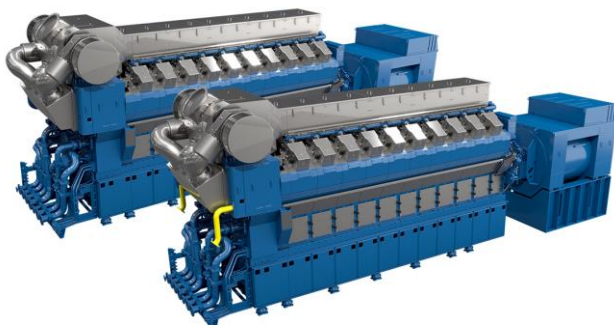
Introduksjon av saksforholdet

- Gjennom kongelig resolusjon av 26. mars 2021 påla regjeringen Rolls Royce å stanse salget av det norske selskapet Bergen Engines AS til selskaper i Transmashholding Group.
- Hjemmel: Lov om nasjonal sikkerhet
- Bergen Engines er produsent og leverandør av bl.a. motorer og generatorer til både sivil og militær sektor i Norge og flere allierte land, bl.a. USA og Nederland.
- Kjøper var TMH International AG (TMHI), et sveitsiskregistrert selskap som er 100 % eid av russiskregistrerte TMH Group.

23

Hjemmel for stans av salget

- Bergen Engines er ikke underlagt sikkerhetsloven etter vedtak, og reglene om eierskapskontroll får ikke anvendelse
- Sikkerhetsloven § 2-5
 - «Kongen i statsråd kan fatte **nødvendige vedtak for å hindre sikkerhetstruende virksomhet** eller annen planlagt eller pågående aktivitet som kan innebære en ikke ubetydelig risiko for at nasjonale sikkerhetsinteresser blir truet.»
 - Forutsatt i forarbeidene at § 2-5 kan benyttes også for å stanse transaksjoner, for eksempel også virksomhetsoverdragelser
 - Kun i unntakstilfeller
- Skjønnsmessig og sammensatt vurdering
- Antakelig samme avveining som i «ordinære» saker
 - Nødvendig for å ivareta lovens formål
 - Tilgang til kapital

24

Begrunnelser for stans av salget

Sterk tilknytning mellom russisk næringsliv og russiske myndigheter

- «TMHs bånd til russisk forsvarsindustri og politiske beslutningstakere medfører risiko for at sensitiv informasjon som TMH tilegner seg, også tilfaller russisk etterretning.»
- Selskapspresident og styremedlem i TMH er representert i ulike selskaper og institusjoner tett knyttet til russiske maktaktører»

Salget gir tilgang til viktig teknologi

- «Selv om dette er produkter og teknologi som ikke er omfattet av eksportkontrollistene, har Russland hatt betydelige utfordringer med å få tilgang til disse siden de vestlige sanksjonene mot landet ble innført i 2014.»

Militær strategisk fordel for Russland

- «At teknologien Bergen Engines besitter og motorene de produserer ville hatt stor militær strategisk betydning for Russland, og det ville ha styrket Russlands militære kapabiliteter på en måte som klart vil være i strid med norske og allierte sikkerhetspolitiske interesser.»

Omgåelse av eksportkontroll- og sanksjonsregelverket

- «Det planlagte oppkjøpet ville kunne medført forsøk på å omgå eksportkontrollregelverket eller våre restriktive tiltak mot Russland, for på en fordekt måte å få tilgang til kunnskap og teknologi av stor militær strategisk betydning for Russland.»

Tilgang til strategisk viktige landområder

- Et nytt konsept

mnemonic

25

FORSLAG OM ENDRINGER I SIKKERHETSLOVEN

mnemonic

26

Forslag om lovendringer

- Myndighet for departementer til å fatte vedtak om at sikkerhetslovens bestemmelser om eierskapskontroll også skal gjelde for **virksomheter som har vesentlig betydning** for grunnleggende nasjonale funksjoner.
- **Meldeplikt** etter regler om eierskapskontroll **for leverandører** i sikkerhetsgraderte anskaffelser som krever leverandørklarering.
- Utvidelse av meldeplikten ved transaksjoner til også å gjelde **avhender og virksomheten som erverves**.
- Nedjustering av terskelen for meldeplikt fra en tredjedel til et laveste innslagspunkt på **10 prosent** med påfølgende innslagspunkter ved **en tredjedel, 50 prosent, to tredjedeler og 100 prosent**.
- **Automatisk gjennomføringsforbud** for erverv som meldes inn, inntil ervervet er undersøkt og godkjent.
- **Straffeansvar** for manglende etterlevelse av meldeplikten og vedtak etter §§ 2-5 og 10-3.
- Plikt for objekteier til å **identifisere eiendom av sikkerhetsmessig betydning** og varsling ved manglende mulighet for risikoreduserende tiltak.

Høring om endringer i sikkerhetsloven (eierskap mv.)

Høring | Dato: 11.10.2021

Justis- og beredskapsdepartementet, sammen med Forsvarsdepartementet, sender med dette på høring forslag til endringer i bestemmelsene om eierskapskontroll mv. i lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven).

Status: Under behandling

Høringsfrist: 10.01.2022

27

SIKKERHET I ANSKAFFELSER

Utvalgte problemstillinger

ANDERS JAHR SVALHEIM - FORSVARSMATERIELL
27.04.2022

Alt innhold i denne presentasjonen tilhører BDO AS eller BDO Advokater AS og skal ikke kopieres eller distribueres uten vårt skriftlige samtykke.

BDO
tett på

28

Temaer for denne delen av foredraget

1

KORT INNLEDNING OM
SIKKERHET I
ANSKAFFELSER

2

PLANLEGGINGSFASEN -
NÆRMERE OM
VURDERING OG
HÅNDTERING AV
RISIKOEN

3

ANSKAFFELSESRETTE -
HVLKE REGLER OG
RAMMER FINNES?

29

KORT INNLEDNING OM SIKKERHET I ANSKAFFELSER

Oversikt

- Sikkerhet i anskaffelser
- Kapittel 9 i sikkerhetsloven
 - Sikkerhetsgraderte anskaffelser
 - Sikkerhetsavtale
 - Leverandørklarering
- Øvrige bestemmelser i sikkerhetslov og forskrift
- Reglene for offentlige anskaffelser

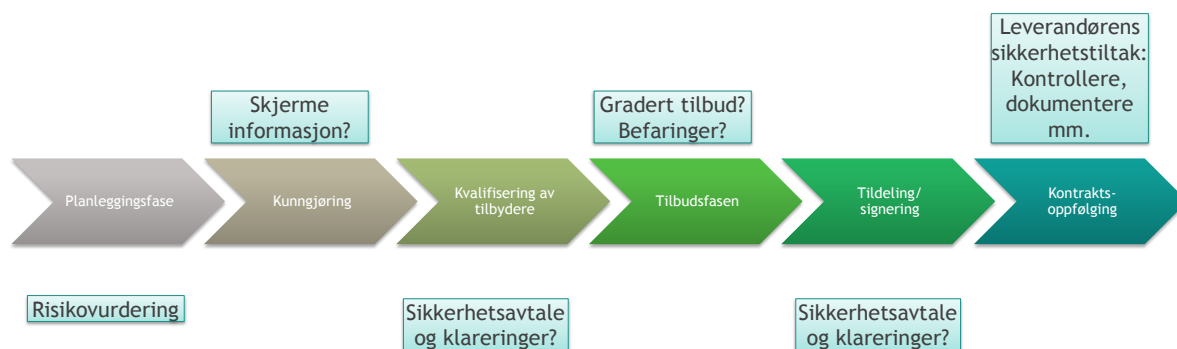

31

31

Hvordan gjør sikkerhetsloven seg gjeldende i anskaffelsen?

32

32

PLANLEGGINGSFASEN

Vurdering og håndtering av risiko

BDO

33

Planleggingsfasen - vurdering og håndtering av risiko

- ▶ De alminnelige kravene til et forsvarlig sikkerhetsnivå og risikostyring gjelder også for anskaffelser (sl. §§ 4-2 og 4-3 samt vsf §§ 12 og 13)
 - En anskaffelse kan undertiden medføre «endringer som kan påvirke skjermingsverdige verdier i vesentlig grad»
 - Krav om risikovurdering av endringene (vsf § 12 tredje ledd)
- ▶ I tillegg er det gitt særlige krav for risikostyring ved anskaffelser (sl. § 9-4 og vsf §§ 18 og 19)

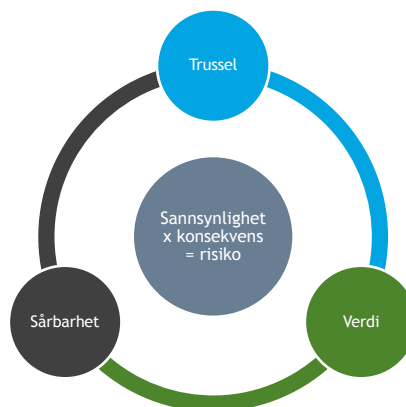
34

BDO

34

Nærmere om vurdering av risiko

- Risikovurderingen skal ta hensyn til (VSF § 12)
 - hvilken betydning virksomhetens skjermingsverdige verdier har for grunnleggende nasjonale funksjoner eller nasjonale sikkerhetsinteresser
 - hvilken sikkerhetstruende virksomhet de skjermingsverdige verdiene kan bli utsatt for
 - sannsynligheten for at sikkerhetstruende virksomhet kan inntreffe
 - hvilke sårbarheter som er knyttet til de skjermingsverdige verdiene
 - konsekvensen av sikkerhetstruende virksomhet for de skjermingsverdige verdiene
 - i hvilken grad virksomheten er avhengig av andre virksomheter for å fungere som den skal

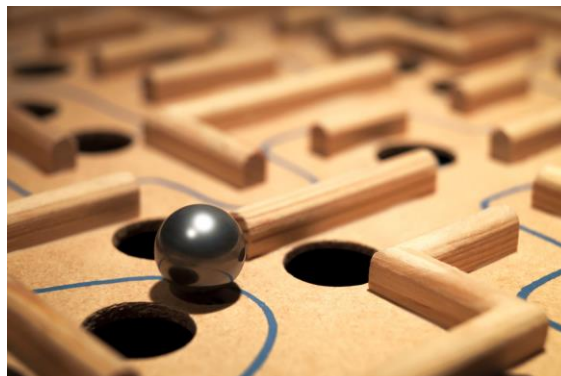
35

BDO

35

Håndtering av risiko

- Med grunnlag i vurderingen av risiko skal virksomheten søke å komme frem til risikoreducerende tiltak som gjør at risikoen fjernes eller blir ubetydelig.
- Virksomheten skal da vurdere ulike måter risikoen kan håndteres på, eksempelvis
 - Avgrense hva leverandøren kan få tilgang til og beskytte det med sikkerhetstiltak
 - Avtalefeste krav om sikkerhetskompetanse og -tiltak hos leverandøren
 - Spre risikoen ved bruk av mer enn en leverandør
 - In-sourcing tjenester
 - Foreta anskaffelsen som en sikkerhetsgradert anskaffelse

36

BDO

36

ANSKAFFELSESRET TEN

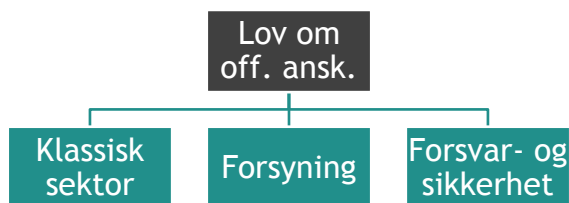
Regler og rammer

BDO

37

Rettslige utgangspunkter

- Lov- og forskrifter om offentlige anskaffelser gjelder for offentlige oppdragsgivere
- Gjennomføring av EØS-sekundærlovgivning
- Tidligere ivaretok ikke anskaffelsesreglene nasjonenes sikkerhet godt nok
- Direktiv 2009/81/EC - forsvars- og sikkerhetsdirektivet
 - Forsvarsanskaffelser
 - Beskyttelse av gradert informasjon

38

BDO

38

Anvendelsesområdet for forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser

- FOSA § 1-3 (1)
 - **Bokstav b)**
Levering av gradert materiell
 - **Bokstav c)**
Bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester i direkte sammenheng med gradert materiell
 - **Bokstav e)**
graderte bygge- og anleggsarbeider og tjenester
- FOSA § 4-1: Gradert materiell, tjenester og bygge- og anleggsarbeider **bokstav g** til i
 - «til sikkerhetsformål»
 - «inneholder eller krever behandling av gradert informasjon»
 - **Gradert informasjon**
«tildelt et graderingsnivå i henhold til lov eller instruks, med hensyn til nasjonal sikkerhet og som har til formål å beskytte mot urettmessig tilegnelse, destruksjon, fjerning, utlevering, tap eller å hindre tilgang av uautoriserte personer

39

39

Fordeler med FOSA

- Offentlig oppdragsgiver er pliktig til å bruke rett forskrift
- FOSA inneholder særlige bestemmelser for ivaretagelse av sikkerhet:
 - Ubetinget adgang til 2-trinnsprosedyre
 - Adgang til å stille krav til leverandørens evne til å håndtere gradert informasjon, jf. § 8-9
 - Kontroll av leverandørens evne til å håndtere gradert informasjon, jf. § 3-16
 - Avvisningsbestemmelse knyttet til sikkerhetsmessig pålitelighet, jf. § 11-12 (2) bokstav h)
 - Unntak fra plikten til å kunngjøre konkurranseresultat, jf. § 9-5 (3)

40

40

STYRING OG DOKUMENTASJON ETTER SIKKERHETSLOVEN

Forslag til ny bestemmelse om risikostyring
Omfang og innhold i styringssystemet og dokumentasjonen

CARSTEN RAPP, DIREKTØR, BDO ADVOKATER AS
19.5.2022

Alt innhold i denne presentasjonen tilhører BDO AS eller BDO Advokater AS og skal ikke kopieres eller distribueres uten vårt skriftlige samtykke.

BDO
tett på

41

Temaer for denne delen av foredraget

1

FORSLAG TIL NY
BESTEMMELSE OM
RISIKOSTYRING

2

OMFANG OG INNHOLD I
STYRINGSSYSTEMET OG
DOKUMENTASJONEN

42

BDO

42

NY BESTEMMELSE OM RISIKOSTYRING KNYTTET TIL OMKRINGLIGGENDE EIENDOM

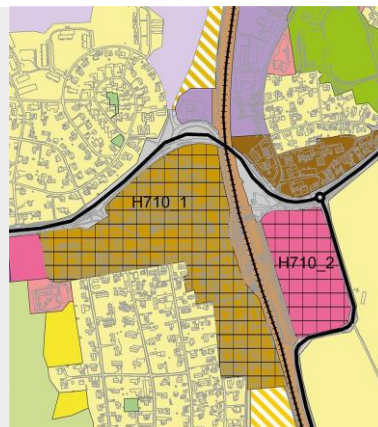
Gjeldende bestemmelser om risikostyringen

- Etter sikkerhetsloven §§ 4-2 og 4-3 skal virksomheten regelmessig vurdere risikoen som grunnlag for sikkerhetstiltak som skal gi et forsvarlig sikkerhetsnivå
 - Risikovurderingen og gjennomførte og planlagte sikkerhetstiltak skal *dokumenteres*.
- Ytterligere bestemmelser om forhold som skal inngå i vurderingen og håndteringen av risiko, er gitt i virksomhetsikkerhetsforskriften §§ 12 og 13
 - Jf. plansje nr. 34-36 som Anders Svalheim orienterte om

Forslag til ny bestemmelse som har vært på høring - Bakgrunnen

- En transaksjon av eiendom i seg selv utløser i dag ikke en meldeplikt
 - Med mindre transaksjonen samtidig omfatter en virksomhet underlagt sikkerhetsloven etter enkeltvedtak i medhold av § 1-3
- Tilfeldig om myndighetene fanger opp transaksjoner av eiendom nær virksomheten eller skjermingsverdig objekt eller infrastruktur
 - F.eks. der en annen stat vil bruke eiendommen som etterretningsplattform mot skjermingsverdig objekt eller infrastruktur
- Det er allerede krav i loven om risikovurderinger, og det omfatter i prinsippet også av omkringliggende eiendom, selv om ikke nevnt eksplisitt
- Departementet ser behov for å tydeliggjøre at virksomhetens plikt til å foreta en risikovurdering også omfatter omkringliggende eiendommer

45

45

Forslag til ny bestemmelse som har vært på høring - Løsningen

- Departementet foreslår at det vedtas en ny § 7-6 med følgende ordlyd:
§ 7-6 Eiendommer av sikkerhetsmessig betydning
Virksomheten skal ved vurdering av risiko etter § 7-3 identifisere eiendom av sikkerhetsmessig betydning.
Dersom risikoen knyttet til eiendommer av sikkerhetsmessig betydning ikke kan reduseres med tiltak etter § 7-3, skal virksomheten varsle sikkerhetsmyndigheten eller tilsynsmyndigheten.
- Departementet foreslår videre at det i § 2-2 om NSMs oppgaver tas inn en bokstav g) i sikkerhetsloven § 2-2, med følgende ordlyd:
g) holde oversikt over eiendommer av sikkerhetsmessig betydning som er meldt inn etter § 7-6.

46

46

Forslag til ny bestemmelse som har vært på høring - Løsningen

- Departementet mener videre at det bør utarbeides en egen veileder som objekteier kan anvende for å ta hensyn til risikoen forbundet med omkringliggende eiendom i sin risikovurderingen
- Departementet mener at det bør gis mulighet for tilpasset veiledning til aktuelle objekteiere, jf. sikkerhetsmyndighetens veiledningsplikt etter sikkerhetsloven § 2-2
- Departementet fremholder også at det kan være behov for å presisere nærmere i forskrift hvordan slike eiendommer skal identifiseres og hensyntas i risikovurderingen.

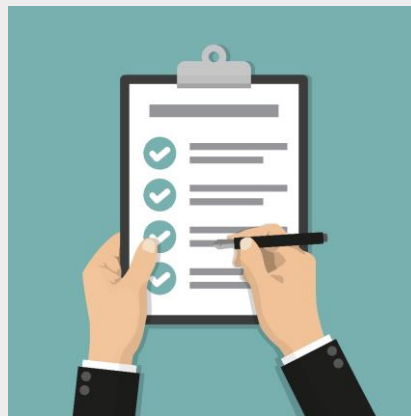
47

BDO

47

Vår vurdering av forslaget

- Det er nyttig med en tydeliggjøring avplikten i lovens ordlyd, slik departementet foreslår
- Dersom det gis forskriftsbestemmelser med utdypende krav – slik departementet legger opp til – vil det kunne føre til nye *minimumskrav* til hvordan slike vurderinger skal foretas
 - Kan skape noe *mindre rom for skjønn om metoden* for vurderingen
 - Kan til gjengjeld gi noe bedre *forutsigbarhet* om hva som er en akseptabel metode

48

BDO

48

OMFANG OG INNHOLD I STYRINGSSYSTEMET OG DOKUMENTASJONEN

Bestemmelser om styringssystemet for sikkerhet

- Sikkerhetsloven § 4-1

[...] Forebyggende sikkerhetsarbeid skal være en del av virksomhetens styringssystem. Sikkerhetstilstanden i virksomheten skal regelmessig kontrolleres.

Virksomheten skal sørge for at ansatte, leverandører og oppdragstakere har tilstrekkelig risiko- og sikkerhetsforståelse [...]

- Virksomhets sikkerhetsforskriften kap. 2 (§§ 3 til 11)

- Bestemmelser om styringssystemet, styringsdokument, sikkerhetsmål, roller og ansvar, ressurser og kompetanse, avvik og hendelser, evaluering og øvelser, samt leders årlige gjennomgang
- Bestemmelse om at virksomheten «[...] skal dokumentere at styringssystemet for sikkerhet og sikkerhetstiltakene gir et forsvarlig sikkerhetsnivå [...]»

SIKKERHETSLOVEN
(LOV OM
NASJONAL SIKKERHET)
av 1. juni 2018 nr. 24
(1 kraft 1. januar 2019)
samt forskrifter
med endringer, sist vedtatt
av 15. desember 2019 nr. 2171
(1 kraft 1. januar 2020)

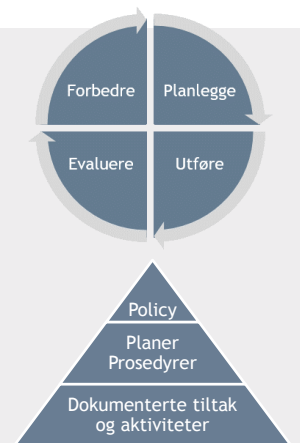
EDS-KONTROLLOVEN
(LOV OM KONTROLL
MED ETTERRETNINGS-,
OVERVAKINGS- OG
SIKKERHETSTJENESTE)
av 3. februar 1995 nr. 7
med endringer, sist vedtatt
av 21. juni 2017 nr. 10

med historiske og faglige noter

OPPLAGSSTATUS
1. utgave
1. utgave

Styringssystemet og dokumentasjonen - Opplevde utfordringer

- Bruken av funksjonelle krav i stedet for konkrete tiltak skaper fleksibilitet, men også usikkerhet
 - Mye usikkerhet i virksomheter som er små og mellomstore eller bare har en mindre mengde sikkerhetsgradert informasjon
- Mange setter likhetstegn mellom styringssystemet som sådan og dokumentasjon av/om styringssystemet, og det kan skape uheldige virkninger
 - Et styringssystem kan beskrives som en syklus bestående av prosesser for planlegging, gjennomføring, evaluering/kontroll og kontinuerlig forbedring
 - For å skape forutsigbarhet, tydelighet og notoritet skal styringssystemet dokumenteres
 - Dokumentasjonen bør bestå av både normative og deskriptive dokumenter, og bør organiseres i et dokumenthierarki

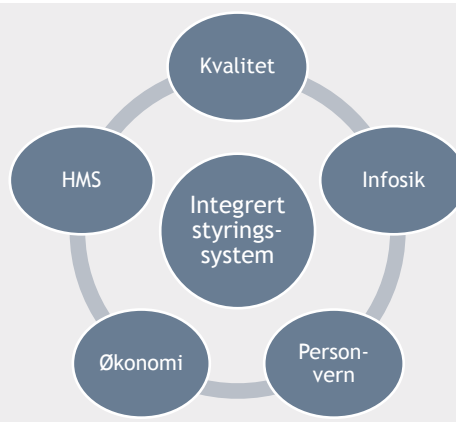
51

51

Styringssystemet og dokumentasjonen - Opplevde utfordringer (forts.)

- Kravene om risikostyring og forsvarlig sikkerhetsnivå gjelder også for omfanget og detaljnivået i styringssystemet og dokumentasjonen
 - Ikke alle aktiviteter som følger av styringssystemet behøver å dokumenteres
- Usikkerhet om i hvilken grad og hvordan styringssystemet for sikkerhet etter sikkerhetsloven kan integreres i virksomhetens øvrige styringssystem(er)
 - Noen av styringsdokumentene er sikkerhetsgraderte

52

52

Vi anbefaler følgende dokumenter i styringssystemet - Overordnede forhold

- Policy for etterlevelse av sikkerhetsloven (topp-dokument som fastsettes av styret eller daglig leder)
 - Med vedlegg over hvem som er utnevnt til sikkerhetsleder og sikkerhetsrevisor
- Funksjonsbeskrivelse for sikkerhetsleder
- Funksjonsbeskrivelse for sikkerhetsrevisor
- Mal for risikovurderinger etter sikkerhetsloven
- Rapport fra risikovurderingen
- Plan for fysisk sikring av sikkerhetsgradert informasjon

Hva
Hvem
Når

53

53

Vi anbefaler følgende dokumenter i styringssystemet - Prosedyrer og maler (operasjonelle forhold)

- Prosedyre for dokumentsikkerhet etter sikkerhetsloven
 - Innbundet dokumentjournal eller godkjent digitalt arkivsystem
- Prosedyre for personellsikkerhet etter sikkerhetsloven
 - Med mal for autorisasjonsliste
 - Personellsikkerhetskonvolutter og sikkerhetsoblater
- Prosedyre for evakuering og nøddestruksjon av skjermingsverdig informasjon
- Prosedyre for rapportering og håndtering av avvik og hendelser innen sikkerhet
 - Med skjema for rapportering
 - Med mal for registrering av avvik og hendelser
- Prosedyre for kontroll og evaluering etter sikkerhetsloven
 - Med mal for enkel etterlevelsesk kontroll

Hvordan

54

54

Tilleggsdokumenter som enkelte har behov for

- Hvis virksomheten skal behandle sikkerhetsgradert informasjon i sine egne informasjonssystemer:
 - Prosedyre for etablering og godkjenning av skjermingsverdig informasjonssystem
- Hvis virksomheten behandler informasjon på KONFIDENSIELT/høyere nivå i sine egne lokaler:
 - Mal for oversikt over adgang til beskyttet (og eventuelt sperret) sone
 - Besøksprotokoll til beskyttet (og eventuelt sperret) sone
- Hvis virksomheten kan bli oppdragsgiver i en sikkerhetsgradert anskaffelse:
 - Prosedyre for sikkerhet i anskaffelser og oppfølging av sikkerheten hos leverandører
- Hvis fattet vedtak om at virksomheten omfattes av bestemmelsene om eierskapskontroll:
 - Prosedyre for identifisering, vurdering og varsling av mulig kjøp av kvalifisert andel av selskapet

55

55

Hvor mye tid og ressurser bør beregnes for å utarbeide dokumentene vi her har anbefalt?

- Tid og ressursbehov avhenger av
 - omfanget av verdier
 - risiko og valgt sikkerhetsnivå
 - grad av kompleksitet i den delen av virksomheten som behandler/bruker de skjermingsverdige verdiene
 - hvor mye av eksisterende styringssystem og dokumenter som kan gjenbrukes (modenhet)
- Vår erfaring hos små og mellomstore virksomheter som starter fra «bunnen»: 100 og 200 timer
 - Inkl. risikovurdering og plan for fysisk sikring av lokaler av et mindre omfang
 - Forutsatt at de som utfører arbeidet har tilstrekkelig kompetanse fra før på relevante områder
- Leverandører bør være oppmerksom på kostnaden før de gir tilbud i en sikkerhetsgradert anskaffelse der virksomheten skal behandle/få tilgang til gradert informasjon i eller fra sine egne lokaler eller systemer

56

56

BDO
tett på